

SUBORDINADES ADVERBIALS

Correspon al subjuntiu en llatí la funció impressivo-expressiva del llenguatge, és a dir, indica una acció com a existent en el pensament o en la voluntat del que parla.

El subjuntiu denota dues intencions:

- a) Optativa (exhortació i desig)
- b) Eventual (dubte i possibilitat)

➤ Traduïu aquest grafit pompeïà. Analitzeu les formes verbals que hi apareixen:

Quis amat, ualeat; pereat qui nescit amare,
bis tanti pereat quisquis amare uetat.

(CIL, 4, 4091)

➤ Traduïu l'epitafi (suposat) de Soló. Analitzeu les formes verbals que hi apareixen:

Mors mea ne careat lacrimis: linquamus amicis
maerorem, ut celebrent funera cum gemitu.

CICERÓ, *Tusculanes*, 1

És per això que el subjuntiu és el mode més emprat, per bé que no l'únic, en la subordinació:

SUBORDINADES TEMPORALS

Nexos: **cum, ubi, ut** “quan” **antequam, priusquam** “ abans que”
postquam “després que” **dum, donec, quoad** “ mentre, fins que “

Priusquam comprehenderetur, gladio se transfixit (Livi)

Postquam copias ad se uenire uidit, maturauit (Cèsar)

Homines, dum docent, discunt (Sèneca)

SUBORDINADES CAUSALS

Nexos: **quod, quia, quoniam** “ ja que, perquè, com que ... “
cum

Pergite, quoniam accepistis (Plaute)

Nemo patriam quia sit magna amat, sed quia sua (Sèneca)

Noctu ambulabat in publico Themistocles, quod somnum capere non posset (Ciceró)

SUBORDINADES FINALS

Nexos: **ut** “ per tal que” **ne** “ per tal que no”
El pronom relatiu amb el verb amb subjuntiu

Cur non mitto meos, Pontiliane, libellos? Ne mihi tu mittas, Pontiliane, tuos
(Marcial)

Persuasit populo ut classis centum navium aedificaretur. (Nepot)

Caesar in campis exercitum reficit ne defessum proelio obiciat (Cèsar)

Missi sunt delecti milites cum Leonida, Lacedaemoniorum rege, qui Thermopylas occuparent (Nepot)

SUBORDINADES CONDICIONALS

Nexos: **si** “ si” **ni, nisi** “ si no “

Naturam si sequimur ducem, numquam errabimus (Ciceró)

Si uenisses ad exercitum, a tribunibus visus esses (Ciceró)

Si id facis, hodie postremum me uides (Plaute)

Inuenissemus iam diu si viveret (Plaute)

SUBORDINADES CONCESSIVES

Nexos: **etsi, etiamsi, quamvis, quamquam** “ encara que”

Romani, quamquam itinere et proelio fessi erant, tamen Metello obviam procedunt.
(Sal-lusti)

Catilina, etsi cum singulis multa saepe egerat, tamen orationem huiusmodi habuit. (Sal-lusti)

Quamvis sit magna expectatio, tamen eam uinces (Ciceró)

Etiamsi taceant, satis dicunt. (Ciceró)

SUBORDINADES CONSECUTIVES

Nexos: **tantus ut** “ tan gran que “ **talis ut** “ tal que”
Ita ut “ de tal manera ... que “ **adeo ut** “ fins a tal punt .. que”

Vis tempestatis ita obscurabat, ut vix proximum agnoscere posset. (Cèsar)

Hoc itinere Hannibal adeo gravi morbo oculorum afficitur, ut postquam numquam dextro aeque bene usus est. (Nepot)

Eum tam grauitur palma percussit, ut paene concideret (Plini)

Quis tam demens est ut sua voluntate maereat? (Ciceró)

SUBORDINADES MODALS

Nexe : **ut, sicut..** “ com, tal com “

Trigemini, sicut convenerat, arma capiunt (Tit Livi)

Etenim ut ait Homerus, “ ex eius lingua melle dulcior fluebat oratio “ (Cató el vell)

Urbem Romam, sicuti ego accepi, condidere Troiani (Sal·lusti)

Amílcar realitza grans gestes a Hispania i amb el botí aconseguit enriqueix Africa

Hamílcar, postquam mare transiit in Hispaniamque uenit, magnas res secunda gessit fortuna; maximas bellicosissimasque gentes subegit; equis, armis, uiris, pecunia totam locupletauit Africam. Hic cum in Italiam bellum inferre meditaretur, nono anno, postquam in Hispaniam venerat, in proelio adversus Vettones occisus est.

CORNELI NEPOT, Vitae XXII, 4

Els dofins

Velocissimus omnium animalium, non solum marinorum, est delphinus, ocior volucre, acrior telo, ac, nisi multum infra rostrum os illi esset medio paene in ventre, nullus piscium celeritatem eius evaderet. (...). Delphinus non homini tantum amicus est, verum et musicae arti.

PLINI, Historia Natural IX 20-24

Entre Roma i Cartago sempre hi va haver tensions polítiques i guerra

Carthago diruta est, cum stetisset annis DCLXVI. Hunc finem habuit Carthago, Romani imperii aemula, cum qua bellare maiores nostri coeperunt ante annos CCXCVI quam M. Vinicius consulatum iniret. Ita per annos CXV aut bellum inter eos populos aut belli praeparatio aut infida pax fuit. (VEL·LEI PATÈRCUL, *Història de Roma*, 1, 12, 6)

Quam no és pas un pronom relatiu, sinó una conjunció que cal traduir per «que», en correlació amb *ante*.

Iniret és el pretèrit imperfecte de subjuntiu del verb *ineo*.

LÈXIC (per ordre alfabètic)

sto, steti, statum (1): durar.

maiores, -um (m.): avantpassats.

M. Vinicius, M. Vinicii (m.): Marc Vinici.

Escriviu la forma del verb *uinco, uici, uictum* (3) que cal introduir en l'espai en blanc per aconseguir una frase correcta. Entre claudàtors teniu la **información sobre el temps, el mode i la veu en què heu de conjuguar la forma**.

1. Carthaginienses a Romanis _____. [*pretèrit perfet d'indicatiu passiu*]
2. Scriptores antiqui affirmant Romanas legiones a Carthaginiensibus saepe _____. [*infinitiu perfet passiu*]

Escriviu la forma del pronom relatiu que cal introduir en l'espai en blanc per obtenir una frase correcta. Tingueu ben present la morfologia del mot en negreta que n'és l'antecedent.

1. Hunc finem habuerunt **Carthaginienses**, cum _____ maiores nostri bellauerunt.
2. Hunc finem habuerunt **ciuitates**, _____ cum populo Romano bellauerunt.

SUBORDINADES ADVERBIALS

Després de la desfeta de les tropes romanes a Cannes, Hannibal promet la llibertat dels presoners a canvi de diners.

Post pugnam cannensem, in qua Romani a Poenis uicti sunt, trecenti Romani hostibus se dederunt. His captiuis Hannibal, Poenorum dux, libertatem promisit, si senatui Romano persuadere potuissent ut se maxima pecunia redimeret.

TIT LIVI, *Ab Urbe Condita*

Pompeu equipa la seva flota per tal d'atacar l'estol de Cèsar

Pompeius naues onerarias, quas in portu Brundisino deprehenderat, adornabat. Ibi turre cum ternis tabulatis erigebat easque completas multis tormentis et omni genere telorum ad opera Caesaris appellabat, ut rates perrumperet atque opera disturbaret.

CÈSAR, *De bello civili I*, 26

Completus, -a, -um “equipat”

El valor de l'eloqüència

Oratori omnia, quae sunt in hominum uita, tractata esse debent. Est enim eloquentia una de summis uirtutibus. Quamquam sunt omnes uirtutes aequales et pares, est tamen alia magis illustris quam alia; eloquentia est uis quae sensa mentis et consilia sic verbis explicat, ut eos, qui audiant, possit impellere.

CICERÓ. *De l'orador*, 3, 14, 54

La correlació alia...alia.... cal traduir-la per “una... altra...”

La correlació sic... ut... cal traduir-la per “de manera que”

Possit és una forma del verb possum, que es conjuga com sum

LÈXIC:

Consilium, -ii n. “decisió”

Explico (1) “exposar”

Impello, impulsi, impulsus (3) “commoure”

Sensa, sensorum (n.pl) “pensaments”

Digueu quina solució de les proposades a cada número reflecteix més exactament l'expressió marcada en negreta.

1. Alia uirtus magis **illustris quam alia** est

a) Alia

b) Ex alia

c) Inter aliis

2. Alia uirtus **magis illustris** quam alia est

a) Magna et illustris

b) Quae illustris est

c) Illustrior

3. Est eloquentia una **de summis uirtutibus**

a) Inter summas uirtutes

b) Summae uirtutis

c) In summis uirtutibus

4. **Oratori** omnia tractata esse debent

a) Ex oratore

b) Ab oratore

c) Cum oratore

INSTITUT D'ARGENTONA

SUBORDINADES ADVERBIALS

En les dues frases que teniu a continuació substituïu els mots marcats amb negreta pels que hi ha entre parèntesis i feu els canvis sintàctics que calgui per tal d'obtenir una nova frase correcta

Est enim **eloquentia** (Cicero m.) una de summis **uirtutibus** (uiris)

Haec est **uis** (labores m.), quae sensa mentis et consilia uerbis explicat.

